

MONS. DR. ĆIRIL KOS - ZLATOMISNIK

Geza Varga

Posljednjih decenija u Đakovu - biskupskom gradu - proslavljeno je nekoliko značajnih jubileja. Stogodišnjica početka gradnje Strossmayerove katedrale proslavljena je 1966. godine, kojom prilikom je dovršena i njena obnova nakon potresa 1964. Godine 1982. proslavljena je, uz veliko sudjelovanje naroda i mnogih crkvenih dostojanstvenika iz domovine i inozemstva, stota obljetnica njene posvete. A 1985. održan je međunarodni simpozij u povodu 1100. godišnjice smrti sv. Metoda, slavenskog apostola i srijemskog metropolite. Grad (i biskupija) Đakovo slavio je 1989. godine 750. godišnjicu svog opstanka.

Ova - 1994. - također je u znaku jubileja. Mons. dr. Ćiril Kos, đakovački i srijemski biskup, slavi 75. obljetnicu svoga života, 50. obljetnicu misništva, i 20. godina biskupovanja. Ta trostruka obljetnica vrijedna je da se posebno obilježi, jer se radi o osobi, koja je deseti biskup nakon sjedinjenja Bosanske i Srijemske biskupije, sedamdesetosmi u nizu bosanskih i osamdesetpeti u redosljedu srijemskih biskupa, a koju je Providnost Božja dovela iz dalekog Zagorja da dospije na katedru bosansko-srijemskih biskupa nastavljajući njihovo djelo i trud oko što većeg procvata te drevne biskupije.

1. Školarac Ćiril Kos

Mons. dr. Ćiril Kos rodio se 19. studenoga 1919. u Ribić-Brijegu kod Ivanca u Hrvatskom Zagorju od roditelja Josipa i Marije rod. Fadiga. Međutim, još je kao dijete skupa sa svojim bratom-blizancem Ivanom dospio u Slavoniju, jer su se roditelji, tražeći bolje uvjete života, preselili u slavonsko selo Harkanovce. Tu je naš Ćiril proveo svoje djetinjstvo postavši naturalizirani Slavonac. Pobožna je majka odgajala svoju djecu, tri sina, u tradicionalnom kršćanskom duhu, te ju je Providnost nagradila time što je jedan od njenih sinova postao svećenik i biskup.

Mladi Ćiril je pohađao osnovnu školu u Harkanovcima, a kao što biva sa djecom iz kršćanskih obitelji, postao je i ministrant. Daroviti dječak i revni poslužitelj oltara privukao je pozornost tadašnjeg harkanovačkog župnika Eugena Kubeše, koji je, vjerojatno, u srcu mladog dječaka probudio klicu zvanja. I tako se, nakon svršetka osnovne škole, posredstvom župnika Kubeše mladi Ćiril obreo na Širokom Brijegu gdje je pohađao franjevačku Klasičnu gimnaziju. Tamo je pod vodstvom izvrsnih profesora franjevaca stekao zamjernu naobrazbu, osobito u latinskom jeziku, kojom će se kasnije s lakoćom služiti za vrijeme svog svećeničkog i biskupskog djelovanja.

za sa
Detni
družvi

Eugen
gastar
neum
seran
gradn
tako d
u An
palesn
en je
neuje
u orki

In
bez ko
široko
gde sv

U
mladež
Glasnik

2.

Sw
Akšam
polika

Go
okoino
nacije.
neizvje
očekuju
Naš ml
Imenov

Sin
kršćans
starovje

1 Glasnik
2 Npr: "s. 77-7

Župnik Kubeša ostao je u nezaboravnoj uspomeni u Ćirilovoj duši koji ga sa zahvalnošću spominje i sada u raznim zgodama, kada se prisjeća svog djetinjstva. Kada je župnik Kubeša umro 1942. godine, oprostio se od njega dirljivim nekrologom u Glasniku Bosansko-Srijemske biskupije:

"Na Bogojavljenje umro je u Harkanovcima tamošnji župnik vlč. g. Eugen Kubeša... Njegovom smrću gubi ova velika i teška župa svoga dobrog pastira, uzornog svećenika... Amore, more, ore te re radio je u župi 20 godina neumorno za spas povjerenih mu duša dok nije u pedesetprvoj godini života, skrhan i iscrpljen završio svoju pastirsku zadaću. Njegova ljubav, širokogrudna i topla ljubav obuhvatila je sve. Strujila je čitavim njegovim bićem, tako da je samom pojavom kao i uzornim životom podsjećao na sv. župnika iz Arsa. Ta se ljubav očitovala u crkvi, u školi, na propovjedaonici, kraj bolesničke postelje. Osjećala ju je cijela župa, osjećao ju je svaki pojedinac, koji je došao k njemu tražiti pomoći, utjehe i savjeta, nitko nije odlazio neutješeno. Stoga je potpuno razumljiv bio onaj gorki jecaj ovaca sakupljenih u crkvi oko mrtvog pastira..."¹

Imajući ovakav svijetli svećenički uzor pred sobom mladi je gimnazijalac bez kolebanja išao prema svom cilju - svećeništvu. Nakon velike mature na širokobriješkoj Gimnaziji primljen je u Đakovačko sjemenište 1939. godine, gdje svršava bogoslovni studij na Visokoj bogoslovnoj školi.

Uz studij aktivno sudjeluje i u obrazovnim skecijama Zbora Duhovne mladeži i Marijine Kongregacije. Nekoliko studija mu je objelodanjeno i u Glasniku biskupije.²

2. Svećenik

Svećenički red primio je 9. srpnja 1944. godine iz ruku biskupa Antuna Akšamovića, a mladu misu proslavio 16. srpnja u Harkanovcima, zbog ratnih prilika u skromnijim okvirima.

Godine 1944. počinje, dakle, njegova svećenička karijera u teškim okolnostima. U Europi bjesni drugi svjetski rat, koji dolazi do svoje kulminacije. Nije pošteđeno ni područje Đakovačke biskupije. Svuda vlada neizvjesnost, strah. Komunikacije su otežane, život je u nesigurnosti. Crkvu očekuju teški dani, pogotovo u onim krajevima gdje vjernici žive u dijaspori. Naš mladomisnik upada u takav vrtlog, koji je mnoge odnio u nepovrat. Imenovan je kapelanom u Srijemskoj Mitrovici.

Sirmium, carska prijestolnica u rimsko doba, metropolija u prvo vrijeme kršćanstva - gdje su se čak i crkveni sabori držali - nije više u to vrijeme onaj starovjeki megalopolis. Osrednji je grad u kojem živi nekoliko tisuća katolika

1 Glasnik biskupije Bosanske i Srijemske, 3/1942, s. 23.

2 Npr: "Štovanje Majke Božje na kršćanskom Istoku", Glasnik, 8/1942 s. 60-63. i 10/1942, s. 77-79.

izmiješano s raznim etničkim življem. U tim okolnostima i u takvoj sredini trebalo je mnogo hrabrosti i umještosti vršiti dušobrižničku službu. Istočni dio Srijema je uskoro, zbog ratnih operacija, odsječen od centrale, Biskupskog Ordinarijata u Đakovu. Nijemci, koji čine znatan dio katolika u Srijemu, odlaze ili bivaju odvedeni u logor. Skupa s njima i njihovi svećenici, a od onih koji su ostali, mnogi su zatvoreni ili likvidirani. Ne prolaze bolje ni ostali svećenici. I mitrovački je župnik - dr. Franjo Rački - odveden u zatvor, gdje je i umro 1953. godine.

U gradu je ostao mladomisnik Ćiril Kos da - koliko je moguće - vodi brigu o uplašenom i raspršenom stadi. Možemo zamisliti kako je to veliko iskušenje bilo za mladog svećenika, ali i dobra škola za snalaženje u teškim prilikama, kakvih će imati u izobilju i u kasnijem životu.

Kada su se prilike iza rata sredile, vlč. Kos je premješten na drugu postaju, ne manje tešku nego što je bila u Srijemskoj Mitrovici. Imenovan je upraviteljem župe u Trnjanima kod Slavenskog Broda. Ta župa sa svojih osam filijala rasutih po obrnocima Dilja jedna je od najtežih u biskupiji. U sjedištu župe broj katolika je najmanji. Župnik mora kolima ili pješice, po kiši, zimi i snijegu obilaziti svoje filijale. Trebalo je mnogo energije, zdravlja, odvažnosti da se udovolji svim potrebama pastorizacije. Trebalo je okupljati ljude, obnavljati zapuštene ili čak uništene objekte. U samom sjedištu župe postoji pravoslavna crkvena zajednica s kojom uspostavlja ekumenske odnose.

Pet godina je trajao rad u toj župi, kad 1951. dolazi do preokreta, koji je usmjerio život seoskog župnika u posve drugom smjeru.

3. Sjemenišni duhovnik

Biskup Bäuerlein poziva vlč. Ćirila u Đakovo i povjerava mu najodgovorniju službu u odgoju svećeničkih kandidata: imenuje ga duhovnikom u sjemeništu.

U 1360. kanonu Kodeksa iz 1918. godine bilo je određeno da sjemenišni poglavari budu osobe "*doctrina, virtute et prudentia praestantes, qui verbo et exemplo alumnis prodesse possint.*" Ako Crkva takav uvjet postavlja za profesore i poglavare, kakva tek svojstva treba da rese duhovnika od koga ovisi ono najvažnije: duhovna formacija budućih svećenika. Ta služba zahtijeva prvorazredne kvalitete: rječitost Zaltoustoga, učenost Tome Akvinca, blagost Franje Saleškoga, upornost sv. Ignacija, borbenost Ivana Kapistrana, revnost Franje Ksaverskoga, ljubav Don Bosca, hrabrost sv. Ambrozija, strogost Abrahama a S. Clara, vedrinu Filipa Neria, strpljivost Ivana Arškoga, poniznost Franje Asiškoga.

Jer u knjizi Nasljeduj Krista stoji zapisano: "*Šta vrijedi učeno raspravljati o Presvetom Trojstvu, ako u tebi nema poniznosti. Zbog čega se ne sviđaš istom Presvetom Trojstvu*" (Naslj. Kr. I, 7).

Mnogi su tada postavljali pitanje, hoće li taj mladi svećenik, skoro nedodirni, moći uspješno obavljati tu odgovornu dužnost, za koju se traže iskusni pastoralci i duhovni vođe. Vremenom se pokazalo da je bojazan bila samo njegova duša. Novi duhovnik je osvojio srca svojih klerika. Sa oduševljenjem su prihvaćali njegove ekshortacije i konferencije, rado su prihvaćali njegove upute i inicijative.

A on je ulijevao u njihove duše pobožnost, vjernost i ustrajnost. Nastojao je ojačati njihov duh da odole pritiscima i zavodjenjima kojima su bili izloženi. A nije bilo lako u ono vrijeme odgajati naraštaj odrastao u društvenom uređenju koje je religiju htjelo posve iskorijeniti iz srca ljudi, posebno mladih.

4. Zatvorenik

Budući da su u ono vrijeme, kada je većina sjemeništa bila zatvorena, u Đakovu studirali bogoslovi iz mnogih biskupija - Vrhbosanske, Banjalučke, Mostarske, Mariborske, Subotičke, Skopske, - Đakovačko sjemenište je bilo kao centralno, jer se u njemu našlo bogoslova iz cijele zemlje: iz Bosne i Hercegovine, iz Dalmacije i Slovenije, iz Bačke i Banata, iz Skoplja i Prizrena. Bilo je to raznoliko društvo povezano ljubavlju svoga duhovnika kojemu je iskazivalo toplu privrženost i štovanje. Još se i sada mnoge generacije u tim biskupijama sa zahvalnošću sjećaju svoga omiljelog spirituala.

Da bi bogoslove, a i svećenike, opskrbio duhovnom literaturom, toliko potrebnom za vođenje duhovnog života i za svećenički rad, duhovnik je preveo ciklostilsko izdanje djela R. Plusa, G. Curtoisa, G. Ransona. Preveo je s francuskog Ascetiku od Tanquereya. Ti svesci u župskim bibliotekama skupa sa drugim sličnim izdanjima svjedoče da je i u ono poratno doba, unatoč mnogim poteškoćama, bilo izdavačke djelatnosti poput "samizdat-ske" djelatnosti u antireligioznim zemljama.

Neumorna aktivnost duhovnika iznenada se prekida 1959. godine. Početkom nove akademske godine, 5. listopada, izvršen je prepad u Bogoslovnom sjemeništu. Politička vlast, kojoj je smetao odgojni duh u sjemeništu i intranzigentni stav biskupa Bäuerleina prema pokušajima "narodnih" vlasti da se svećenstvo preko svećeničkog udruženja stavi pod kontrolu vlastodržaca, izvršila je raciju u Sjemeništu pod optužbom da se tamo vrši protunarodna i protudržavna djelatnost. Pretraga je trajala cijeli dan. Nije se našao nikakav kompromitirajući materijal, ali je ipak nekoliko profesora i bogoslova skupa sa duhovnikom odvedeno u istražni zatvor.

Insceniran je proces na kojemu su duhovniku Ćirilju Kosu, profesoru Ivanu Kopicu i još nekolicini bogoslova izrečene kazne zatvora. Tako je vlč. Kos proveo u zatvoru u Osijeku i u Staroj Gradiški dvije i pol godine. Glavni cilj političkog procesa kojega su se u biskupiji svi bojali, nije postignut: sjemenište nije zatvoreno. To se ima zahvaliti i žrtvama zatvorenika i

molitvama vjernika. Sada je duhovnik imao prilike da stekne još jedno iskustvo, da kasnije u životu ima srca i razumijevanja za obespravljenе patnike.

5. Biskupski tajnik

Međutim, Providnost Božja može i zlo preokrenuti na dobro. Vrhovni sud je podijelio 3.IV.1962. godine amnestiju osuđenicima i tako je završena i ta mučenička etapa u životu našeg jubilarca. I ne samo da se riješio ponižavajućeg života u "kazneno-popravnom" zavodu, nego je njegov životni put usmjeren prema vrhovnim položajima u upravi biskupije.

Biskup Bäuerlein ga je dekretom od 1.5.1962. imenovao za biskupskog tajnika. Kako kao duhovnik u sjemeništu, tako i sada, vlč. Ćiril nastavlja svoju djelatnost istim elanom i u biskupskoj kancelariji. Tada još nije bilo u kancelarijama modernih elektronskih pomagala. Jedino sredstvo je bilo pisači stroj te je pisanje dekreta, izvještaja, dopisa zahtijevalo mnogo truda i napora.

Uz to su mu bile povjerene i razne službe u katedrali: prebendara, ceremonijara, penitencijara. Svoju verziranost u držanju konferencija i ekshortacija sada koristi prigodom nastupa u katedrali i u mnogim župama pri raznim proslavama. Sastavljajući novi šematizam biskupije stiče uvid u stanje dijeceze, a radeći u kancelariji verziranost u administrativnim poslovima.

6. Kanonik Stolnoga kaptola

Godine 1966. tajnik Kos postaje članom tada još elitnog gremija u biskupiji: imenovan je kanonikom Stolnoga Kaptola Đakovačkog. Uz prvake i kaptolske "kolumne", mons. Josipa Sokola i Rudolfa Šverera, kancelara, postaje jedan od najaktivnijih članova te zajednice. Kada je biskup Stjepan Bäuerlein počeo poboljevati, sve niti se počinju skupljati u rukama mons. Kosa, kao u najverziranije osobe u administrativnim poslovima. Sveta Stolica ga imenuje 2.8.1973. generalnim vikarom, a nakon smrti biskupa Bäuerleina Stolni Kaptol ga je izabrao za kapitularnog vikara.

Kako to u takvim prilikama biva, počela su nagađanja, tko će biti izabran za novog nadpastira Bosansko-srijemske biskupije. Bilo je raznih kombinacija, ali su svi slutili da će najpogodnija osoba biti kapitularni vikar, agilni upravitelj dijeceze preč. gosp. Ćiril Kos.

I kao što u Rimu prigodom konklava bijeli dim javlja svijetu da je izabran novi poglavar Katoličke Crkve, tako su 9. veljače 1974. zazvonila zvona na katedrali i u svim župskim crkvama širom biskupije najavljujući da je Sveti Otac Pavao VI. imenovao mons. Ćirila Kosa, kanonika Stolne Crkve u Đakovu i kapitularnog vikara, za novog natpastira Bosansko-srijemske biskupije.

Novoimenovani biskup je pošao u Beograd, gdje je pred apostolskim pronuncijem mons. Mariom Cagna položio ispovijest vjere i prisegu vjernosti Sv. Ocu i gdje mu je uručeno apostolsko pismo Sv. Oca o imenovanju biskupom.

7. Đakovački i Srijemski biskup

Vrativši se u Đakovo biskup je prema propisu kanona 334. na svečanoj sednici Stolnog Kaptola prezentirao Apostolsko Pismo Sv. Oca i time ušao u posjed biskupske stolice. Tom prilikom je veliki prepošt mons. Josip Sokol starijim riječima pozdravio novoga biskupa.

Uspinjući se na prijestolje đakovačkih biskupa ulazite kao deseti biskup prethodnih biskupija Bosanske i Srijemske u redosljed đakovačkih biskupa, mudrih, zaslužnih i istaknutih muževa, koji su svojom erudicijom, svojim djelovanjem i svojim žrtvama stekli velike zasluge za duhovni preporod našega naroda i izgradili divne i trajne spomenike: Katedralu-baziliku u Đakovu i brojne župske crkve, Bogoslovno sjemenište u Đakovu i Dječjačko sjemenište u Zagrebu, osnovali i brojne dobrotvorne zaklade, podupirali napredak postojećih zajednica redovnika i osnutkom provincijalne ustanove redovnica sestara Sv. Križa u Đakovu i tako postavili čvrste temelje na kojima mi i danas počiva naša biskupija i njima se obilato koristi.

Bog dragi, koji je Davida, najmlađeg od osam sinova Jišajevih izabrao za kralja izabranog naroda, tako je i Božanski Spasitelj između brojnih dječezanskih svećenika od rane vaše mladosti izabrao Vas za istaknutog i dobrog službenika i vodio Vas i pratio Vas na svim položajima svećeničkog djelovanja, a osim toga bogato Vas obdario darovima uma i srca i eto sada na usta Sv. Oca Pape Pavla VI. i na Vas primijenio izbornu očitovanje: Ego te elegi ad pastorem dioecesis Diacovenssis".³

Svečana konsekracija biskupa obavljena je 17. ožujka 1974. u Đakovačkoj katedrali-bazilici. Glavni posvetitelj je bio apostolski pronuncij mons. Mario Cagna, a suposvetitelji zagrebački nadbiskup i metropolita Franjo Kuharić i sarajevski nadbiskup i metropolita Smiljan Čekada. Okupilo se toga dana u Đakovu oko 15 tisuća vjernika. Bilo je i oko 200 svećenika. Uzveličali su svečanost četiri nadbiskupa i metropolite, 13 biskupa iz zemlje i inozemstva, sudjelovala je i brojna delegacija Pravoslavne Crkve na čelu sa srijemskim episkopom gospodinom Makarijem iz Srijemskih Karlovaca.

"Bila je tu cijela sjeverna Slavonija" - stoji u posebnom izdanju biskupijskog Vjesnika - "od Osijeka, Valpova i Donjeg Miholjca sve do Vukovara i Iloka, te čitavog Podunavlja u našoj biskupiji. Bila je tu naša ravna Posavina i Šokadija od Sl. Broda do Vinkovaca i Županje. Bila je tu

³ Vjesnik đakovačke biskupije, 4/1974, s. 72.

cijela Baranja sve do Belog Manastira. Može se reći mirne duše da Đakovo takve vjerske i crkvene svečanosti nije vidjelo od Strossmayerovih vremena".⁴

Prigodnu homiliju je održao zagrebački nadbiskup i metropolita Franjo Kuharić. Obratio se novoimenovanom biskupu programatskim riječima:

"U Crkvi, da bude neokaljana Kristova zaručnica, ima biti po riječima sv. Augustina: prima lex veritas - prvi zakon istina; regina caritas - kraljica ljubav; finis aeternitas - cilj vječnost. Štoga se u Crkvu unosi protivno tome, od Zloga je i protiv Crkve je, protiv njene biti i poslanja, protiv samoga Isusa Krista, jer Crkva je Krist i mi u njemu.

A danas u ovom svijetu ima mnogo toga što se iz duha svijeta prelijeva i u samu Crkvu - u misli i srca njenih članova, da se duhovno osiromaši, da se sa svijetom izjednači, da u njoj sve božansko ugasi i da je učini sasvim ovozemaljskim društvom... Svijet je svojim duhom uvijek njezin napasnik kroz povijest. To je njezina patnja. To je prorekao i sv. Pavao: 'Jer doći će vrijeme kad ljudi zdrava nauka neće podnositi, nego će sebi po vlastitim požudama nagomilavati učitelje kako im godi ušima; od istine će uho odvraćati, a bajkama se priklanjanje' (2 Tim 4,3-4).

Zato, brate Ćirile, budi trijezan u svemu, zlopati se, djelo izvrši blagovjesničko, služenje svoje posve ispuni (2 Tim 4,5)... Polaganjem naših smrtnih ruku u Tebi će se dogoditi božanski događaj. Tim činom Te sam Isus Krist uključuje u zbor svetih apostola. On će položiti svoje uskrsele ruke na tvoju glavu i upečatit će u tvoju dušu Duhom Svetim neizbrisivi biljeg svoga poslanja. On Ti povjerava ovu đakovačku Crkvu danas sabranu oko Tebe u radosti, nadi i povjerenju. Upravljalj njome 'in caritate - u ljubavi, humilitate - poniznosti, et vitae simplicitate' - u jednostavnosti života - i daj joj primjer svetosti"⁵

U ime biskupijskog svećenstva biskupa je pozdravio slavonskobrodski župnik vlč. Marko Majstorović:

"Nakon ove konsekracije i koncelebracije, u kojoj smo svi doživjeli jedinstvo Tijela Crkve, mi svećenici ove biskupije obnavljamo svoj 'promitto' sa svećeničkog ređenja, Vama, oče biskupe, pred Bogom, prisutnim biskupima i Božjim narodom...

Vama su, Oče biskupe, povjerene duše nas svećenika. Molimo Vas, prihvatite nas svakog pojedinog s velikim razumijevanjem za svakog osobno i za konkretne prilike u kojima živimo i djelujemo... Vi ste danas postali župnik nas župnika, svega klera, duhovni otac svih redovnika i redovnica, te svih koji se spremaju na duhovni stalež. Vi ste, također, bili župnik i dobro razumijete teškoće pastoralnog života i rada. Mi se pouzdano nadamo da ćemo u Vama naći pravu očinsku ljubav i skrb za naše svećeničke duše, a onda ćemo ispunjeni Duhom Svetim i nutarnjom radošću moći lakše razvijati intenzivnu apostolsku djelatnost".⁶

⁴ Vjesnik, 4/1974, s. 73.

⁵ Vjesnik, 4/1974, s. 67-68.

⁶ Vjesnik, 4/1974, s. 77.

Dsečki primarijus dr. Ladislav Vlašić, član Vijeća BK za laike progovorio je ime Božjeg naroda:

"U ovim vremenima, u ovim prilikama, u ovoj sredini i danom slučaju biskupa, zbilja najpogodniju i najbolju osobu koju smo mogli dobiti. I zato sam sve bez iznimke, i svećenstvo i Božji narod, da se čvrsto okupimo oko našeg novog pastira i budemo mu uvijek vjerni, privrženi i odani..."

"Prezrišeni! Iako si čovjek Božje Providnosti neće Ti uvijek cvasti ruže, neće Ti uvijek pljeskati, naći će se kao i svugdje i uvijek pojedinaca ili grupica koje će Ti nastojati zagorčiti život, ali imaj uvijek pred očima da će ogromna većina biti uvijek uz Te. A kad Ti bude najteže, znaj, da će Tvoji brojni prijatelji i prijatelji spremno pobitati da Ti cirenejski pomognu nositi teški teret tereta".⁷

Sve te riječi, izrečene prigodom konsekracije biskupa Ćirila Kosa, nisu bile samo uobičajene fraze, nego iskreni izraz osvjedočenja da je za dakovačkog biskupa odabrana najpogodnija osoba koja je uživala povjerenje i simpatije.

8. Biskupov pastoralni rad

Tako je prošlo četvrto biskupsko ređenje u dakovačkoj stolnoj Crkvi. Nakon što su utihnule orgulje, umukli zborovi, izrečeni pozdravi, upućene molitve, pospremljeni svečani ornat započela je za novog Ordinarija biskupašnica sa svim svojim brigama, poteškoćama, naporima.

Bio je zauzet i imao je posla preko glave i kao tajnik, zatim kapitularni kancelar, a sada se svalio na njega sav teret što nameće biskupska služba. Treba samo malo zaviriti u Kodeks, pročitati sve kanone koji govore o dužnostima biskupa, pa se može dobiti dojam - doduše samo djelomični - koliko je opsežan dijapazon njegovog rada. Svaki od njih može zavapiti sa sv. Pavlom:

"Tko da oslabi, a ja da ne oslabim? Tko se sablaži, a ja da se ne raspalim". Ali također skupa sa sv. Pavlom može uskliknuti: *"Sve mogu u onome, koji me krijepi"* (Fil 4,13).

I novi biskup dakovački praćen molitvama svojih svećenika i vjernika, ispunjen milošću Duha Svetoga, dao se svim žarom svoje duše na jačanje Kristova duha u biskupiji. Svu svoju neslomivu energiju - kao i prigodom preuzimanja prijašnjih dužnosti - sada ulaže u to da uspješno nastavi djelo svojih *"uglednih, zaslužnih i istaknutih pretšasnika"*.

Kako je opsežna i neumorna bila ta aktivnost, možemo dobiti djelomičnu sliku ako zavirimo u "Obavijesti" biskupije u kojima je dan pregled biskupove djelatnosti. Evo jednog prikaza, npr. iz 1982. godine:

⁷ - Vesnik, 4/1974, s. 77.

Biskup-Ordinarij:

Dne 5. rujna bio je u Otoku. Na kraju Euharistijskog kongresa slavio je sv. Misu, propovijedao i predvodio svečanu procesiju.

Dne 11. rujna na kraju turnusa dub. vježbi u samostanu ss. Sv. Križa u Đakovu slavio sv. Misu i propovijedao.

Dne 13. rujna posjetio je Sombor. Sudjelovao je na "Terezijanskom susretu" u Karmelu.

Dne 14. rujna u samostanu sestara Sv. Križa u Đakovu proslavio je blagdan Uzvišenja sv. Križa.

Dne 17. rujna u Starim Mikanovcima slavio je sv. Misu zadušnicu za pokojnog umirovljenog župnika Antuna Miloševića.

Dne 17. rujna poslije podne slavio je sv. Misu u Kneževu i blagoslovio novu sliku zaštitnice crkve sv. Hildegarde.

Dne 20. rujna posjetio je Donji Miholjac. Predvodio je jubilarnu sv. Misu župnika Rajka Brnića.

Dne 25. i 26. rujna bio je u Đakovu domaćin središnje proslave 100-godišnjice naše katedrale-bazilike.

Dne 27. rujna navečer u 18 sati sa biskupima prisutnim na BK u Osijeku propovijedao je za vrijeme svečane sv. Mise. Tom prilikom otkrivena je spomen-ploča kardinalu Franji Šeperu.

Od 27. do 29. rujna sudjelovao je u radu jesenskog zasjedanja BK održane u Đakovu.

Dne 4. listopada u samostanu sestara Sv. Križa svečano je proslavio blagdan sv. Franje. Istoga dana bio je u Gradištu, u 10,30 sati slavio je svečanu sv. Misu na dan zaštitnika župe sv. Franje. Uz brojne vjernike oko oltara bili su predstavnici svih franjevačkih zajednica u biskupiji, muških i ženskih redova. Blagdan sv. Franje završio je večernjom sv. Misom u franjevačkoj crkvi u Sl. Brodu.

Dne 17. listopada u franjevačkoj godini predvodio je još jedno slavlje u Vinkovcima 3.

Dne 19. listopada u Otoku je slavio misu-zadušnicu za pokojnog Ivu Raića, oca piškorevačkog župnika Ilije.

Dne 23. listopada u Iloku su se okupili vjernici madžarske narodnosti. Imao je za njih sv. Misu u 9 sati, a u 10,00 sati slavio je svečanu Misu u čast sv. Ivana Kapistrana zaštitnika župe.

Dne 26. listopada sa vjernicima i svećenicima mitrovačkog dekanata proslavio je u Sr. Mitrovici sv. Dimitrija. Predvodio je misno slavlje i propovijedao.

Dne 31. listopada u samostanu sestara Sv. Križa na završetku turnusa dub. vježbi slavio sv. Misu i propovijedao.

Dne 31. listopada u 10 sati bila je svečanost u Ivankovu. Blagoslovljena je nova Crkva sv. Nikole Tavelića.

Dne 3. studenog predvodio je sv. Misu u 17 sati za sve pokojne biskupe.

Dne 5. studenog predvodio je sv. Misu u 17 sati prigodom proslave srijemskih mučenika.

Dne 7. studenog župa Nijemci proslavila je 650. godišnjicu. Slavlje je uzveličao biskup - ordinarij.

Dne 11. studenog služio je sv. Misu u Belom Manastiru na dan zaštitnika župe sv. Martina.

Dne 13. studenog služio je večernju sv. Misu u Bogoslovnom sjemeništu prigodom završetka duh. vježbi.

Dne 19. studenog bio je prisutan na znanstvenom skupu o ocu franjevcu Marijanu Lanosoviću u Sl. Brodu.

Dne 21. studenog predvodio je u Jarmini završnu misu i procesiju prigodom Euharistijskog Kongresa.

Dne 23. studenog posjetio je Srijem. Ovaj puta župu Hrtkovce. U 10 sati proslavili su srijemski svećenici i okupljeni vjernici sv. Klementa, zaštitnika župe.

Dne 30. studenog, na blagdan sv. Andrije, bio je u Viljevu. Proslavljen je blagdan zaštitnika župe i blagoslovljen novi župski dom.

Treba tome pribrojiti krizmene pohode, vjeronaučne ispite, primanja posjeta i delegacija, susrete i dogovore sa svećenicima, sudjelovanje na raznim administrativnim sjednicama, koncipiranje okružnica, dekreta. Zbilja sizifovski posao, za koji se traži natprosječna energija.

9. Ecclesia semper reformanda

Sav taj trud urodio je plodom. Prigodom desetogodišnjice biskupovog stupanja na čelo biskupije u "Vjesniku" biskupije objelodanjena je bilanca postignutih uspjeha.

"Uz katedralu - djelo biskupa Strossmayera, pored Bogoslovnog sjemeništa - djelo biskupa Krapca, uz biskupski dvor i kanoničke kurije - djelo biskupa Raffaya - diže se usred Đakova moderna, reprezentativna zgrada: Dom umirovljenih svećenika - djelo biskupa Kosa. Uz pomoć vrsnih suradnika modernizirana je biskupska ekonomija. Na poticaj biskupa, zahvaljujući priložima vjernika i pomoći 'Caritasa', grade se u mnogim mjestima nove crkve i župski domovi, a obnavljaju se stara zdanja. Osnivaju se nove župe: u Osijeku, Sl. Brodu, Vinkovcima i Đakovu. Dižu se vjeronaučne dvorane i razni drugi objekti. U biskupiji se osjeća duh postkoncilskog 'aggiornamento'".

8 Geza Varga, *Uz desetogodišnjicu biskupske službe msgr. Ćirila Kosa đakovačkog i srijemskog biskupa 1974 - 17.III. - 1984*, u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije*, 5 1984, s. 43-44.

Stvoren je opsežan pastoralni plan. Biskupovi suradnici na terenu savjesno provode uputstva, poticaje, direktive što ih dobivaju iz središta. Na koncilskim tribinama pod vodstvom stručnih predavača svećenici se upoznavaju i raspravljaju o aktualnim pastoralnim problemima. Posebna briga se vodi o vjeronaučnoj pouci mladih. Napreduje obiteljski pastoral: organiziraju se predavanja, sastanci, bračni vikendi. U svim većim centrima drže se tečajevi za zaručnike. Svakoj značajnijoj proslavi, općecrkvenoj, biskupijskoj, nacionalnoj prethode misije, duhovne obnove, trodnevnicе.

Ako je Đakovo za vrijeme biskupa Strossmayera postalo centrom mnogih crkveno-političkih zbivanja, Đakovo ni za vrijeme biskupa Kosa nije izgubilo ništa od svoga značenja. Štoviše, održano je nekoliko značajnih skupova, simpozija, jubileja, proslava ne samo biskupijskog, nego nacionalno-povijesnog i općecrkvenog karaktera.

Nezaboravna je bila proslava stogodišnjice posvete Strossmayerove katedrale 1982. godine! Tijekom godine hodočastili su vjernici iz raznih župa i dekanata u katedralu, majku svih crkava u biskupiji, susreli se sa svojim nadpastirom i slavili s njim svečanu Euharistiju. A na dan središnje proslave, 25. i 26. rujna 1982. godine, sleglo se u Đakovo ogromno mnoštvo vjernika i veliki broj crkvenih dostojanstvenika iz domovine i inozemstva. Tom je prilikom održano i jesensko zasjedanje BK u Đakovu.

Godine 1985. održan je u Đakovu međunarodni simpozij u povodu 1100. godišnjice smrti sv. Metoda sa bratom Ćirilom suzaštitnikom Europe. U Đakovo je tom prilikom došlo šest kardinala iz raznih zemalja na čelu s papinskim izaslanikom Njegovom Uzoritosti kardinalom i državnim tajnikom Agostinom Casarolijem, 40 biskupa, oko 400 svećenika, 250 uglednih znanstvenika, 64 novinara. Bili su prisutni visoki predstavnici Pravoslavne Crkve i političkih vlasti. Đakovo je 4. i 5. srpnja bilo preplavljeno mnoštvom visokih gostiju i naroda.

Zanimljivo je da su bila i dva biskupa imenom Ćiril i Metod: Ćiril Kos, đakovačko-srijemski i Metod Pirih, koparski biskup.

Godine 1989. opet je bila velika proslava u Đakovu. Grad je slavio 750. godišnjicu svog povijesnog spomena i postanka biskupije. I taj je jubilej proslavljen znanstvenim simpozijem uz sudjelovanje mnogih povjesničara, znanstvenika, crkvenih dostojanstvenika, predstavnika političkih vlasti i mnogobrojnog naroda.

10. "IN CARITATE, HUMILITATE ET VITAE SIMPLICITATE"

Silni teret nastupa, administracije i pastoralnih pohoda nametnuo je potrebu da se za vršenje biskupske službe zatraži pomoćnik. Na traženje biskupa Ćirila Sv. Stolice mu je 2. veljače 1990. dodijelila pomoćnog biskupa u osobi mons. dr. Marina Srakića, kanonika i profesora Visoke bogoslovne škole.

U pravi čas! Jer, nakon ere sveobuhvatnog razvoja biskupiju snalaze katastrofalne nedaće, koje su nam poznate, jer ih još i danas proživljavamo. Usljed oružanih sukoba stradalo je - i stradava - više od trećine biskupije.

Iz okupirane Baranje, istočne Slavonije i dijela Srijema izbjegli su ili su protjerani i svećenici i vjernici. Mnoge crkve, župski stanovi demolirani su ili porušeni. Na leđa biskupa i njegovog pomoćnika svaljen je još veći teret: posjećivati, tješiti, hrabriti stradale! Valja organizirati Caritas, obnavljati oštećene objekte, brinuti se za svećenike koji su, izgubivši sve što su imali, morali napustiti svoja mjesta službe.

Mons. Ćiril Kos je kao mlad svećenik započeo svoje svećeničko djelovanje usred ratnog vihora. A evo, sad ga je isto snašlo u jubilarnoj pedesetogodišnjici misništva. Ali, kako za cijelu Crkvu, tako i za ovo njeno područje u Slavoniji i Srijemu vrijedi stara izreka: *Vidi iam alios ventos*.

U povijesti ovoga kraja bilo je i većih pustošenja i stradavanja, čak i 160 godina potpunog mrtvila. Ali poput njenog utemeljitelja, Crkva je i ovdje uskrsnula. Uskrsnut će i sada! Pogotovo sada jer je ostao najvitalniji dio biskupije, iz kojeg će - vjerujemo zahvaljujući i neumornoj aktivnosti našeg jubilarca mons. Ćirila Kosa i njegovih suradnika - prostrujiti novi život u zamrle krajeve drevne Bosansko-srijemske biskupije.

Tome cilju služi i biskupsko geslo mons. Ćirila Kosa, biskupa Đakovačke i Srijemske biskupije i zlatomisnika, koji i dalje želi služiti Crkvi Božjoj: "IN CARITATE, HUMILITATE ET VITAE SIMPLICITATE!"

*DAS GOLDENE PRIESTERJUBILÄUM VON BISCHOF
MGRS. DR. ĆIRIL KOS*

□ **Zusammenfassung**

Der Diözesanbischof von Đakovo und Srijem wurde am 19. November 1919 in Ribić-Brijeg in Hrvatsko Zagorje geboren. Seine Eltern waren Josip und Marija geborene Fadiga. Schon früh zog die ganze Familie nach Slavonien um. Der junge Ćiril wuchs in dem Dorf Harkanovci auf. In seinem Dorfpfarrer fand er ein gutes Priesterbild.

Nach der Grundschule in Harkanovci setzte er in dem Franziskaner klassischen Gymnasium in Široki Brijeg fort. Nach dem Abitur wurde er 1939 in das Priesterseminar von Đakovo aufgenommen, wo er seine philosophisch-theologischen Studien gemacht hat.

Durch den Bischof Antun Akšamović wurde der Diakon Kos am 9. Juli 1944 zum Priester geweiht.

Seine erste pastorale Stelle war die Stadt Srijemska Mitrovica, wo er als Kaplan den verhafteten Pfarrer dr. Franjo Rački überall vertreten mußte.

Gleich nach dem Krieg wurde der Kaplan Kos nach Trnjeni als Pfarrer versetzt. Fünf Jahre wirkte er in dieser Pfarrgemeinde.

Der Diözesanbischof von Đakovo und Srijem Msgr. Stjepan Băuerlein rief ihn plötzlich nach Đakovo ein, wo er weiter als Spiritual im Priesterseminar tătig bleiben sollte.

Diese Jahre waren für ihn sehr anstrengend. Die Allumnen schätzten und liebten ihren Spiritual sehr. Es kamen, aber, auch schwere Stunden für das ganze Seminar.

Wegen dem Verdacht, sie seien kroatische Nationalisten, wurden mehrere Studenten zusammen mit dem Spiritual und einem Professor von der kommunistischen Polizei verhaftet am 5.10.1959. Nach dem Schauprozeß mußte der Spiritual Kos zweieinhalb Jahre im Gefängnis von Osijek und Stara Gradiška verbringen. Am 3. April 1962 wurde er aus dem Gefängnis entlassen.

Nach all diesen Ereignissen wurde er am 1. Mai 1962 zum Bischofsekretär ernannt. Einige Jahre danach, 1966, wurde er in das Domkapitel als Domherr aufgenommen.

Am 2. August 1973 ernannte der Heilige Stuhl den Domherrn Ćiril Kos zum Generalvikar der Diözese von Đakovo und Srijem. Im August desselben Jahres starb der Diözesanbischof Stjepan Băuerlein. Der apostolische Pronuntius in Belgrad Msgr. Mario Cagna suchte einen entsprechenden Kandidaten für den Bischofssitz von Đakovo und Srijem.

Am 9. Februar 1974 wurde Domherr un Kapitularvikar Ćiril Kos zum neuen Bischof von Đakovo und Srijem ernannt.

Die Bischofsweihe fand am 17. März 1974 im Dom zu Đakovo statt. Anwesend waren 13 Bischöfe, über 200 Priester und ungefähr 15.000 Gläubige.

Das Bischofsmotto von dem Diözesanbischof Msgr. Dr. Ćiril Kos lautet: "In caritate, humilitate et vitae simplicitate!"